

**IJODIY PEDAGOGIK MUHITNI YARATISHNING TA'LIM JARAYONIGA
TA'SIRI: BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA KREATIV TAFAKKURNI
RIVOJLANTIRISH OMILLARI**

Xayrullayeva Gulnora Shavkat qizi

Samarqand pedagogika instituti

Pedagogika nazariyasi va tarixi yonalishi magistri

Annotatsiya: *Ushbu maqolada ijodiy pedagogik muhitning ta'lim jarayoniga ta'siri va uning bo'lajak o'qituvchilarda kreativ tafakkurni shakllantirishdagi o'rni tahlil qilingan. Kreativ pedagogik muhit tushunchasi, uning asosiy komponentlari, ta'lim jarayonida motivatsiya, erkin fikrlash, muammoli vaziyatlarni hal qilish va innovatsion yondashuvni kuchaytirishdagi funksiyalari ilmiy asoslangan. Shuningdek, bo'lajak o'qituvchilarda kreativ tafakkur rivojiga ta'sir qiluvchi tashkiliy-pedagogik shartlar, metodlar va zamonaviy texnologiyalar tahlil etiladi. Maqola ijodiy ta'lim muhiti bilan integratsiyalashgan interaktiv o'qitish texnologiyalarining afzalliklarini ochib beradi.*

Kalit so'zlar: *ijodiy pedagogik muhit, kreativ tafakkur, muammoli ta'lim, motivatsiya, pedagogik innovatsiya, ta'lim texnologiyalari, bo'lajak o'qituvchi, ijodkorlik.*

Ijodiy pedagogik muhit ta'lim tizimining kreativlikka yo'naltirilgan shakli bo'lib, unda o'quvchi yoki talaba erkin izlanish, mustaqil fikrlash, yangi g'oyalar yaratish va o'zini namoyon etish imkoniyatiga ega bo'ladi. Zamonaviy ta'lim jarayonida bunday muhitni shakllantirish bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligida alohida o'rin tutadi. Chunki kelajak pedagogining kasbiy kompetensiyasi faqat nazariy bilimlarga emas, balki yangicha yondashuv, ijodkorlik va innovatsion fikrlashga tayangan holda shakllanadi[1].

Kreativ pedagogik muhitning asosiy belgilari qatoriga shaxsning erkin fikrlashi, pedagog va talaba o'rtasidagi demokratik munosabat, hamkorlikda ta'lim, o'quv jarayonida ijodiy topshiriqlar ulushi va yangilik yaratishga yo'naltirilgan mashg'ulotlar kiradi. Ta'lim jarayonidagi izlanish faoliyati, ochiq fikr almashinuvi, debatlar, loyihaviy ishlar, muammoli vaziyatlarni hal qilish talabaning tafakkur doirasini kengaytiradi. Shu sababli ijodiy muhitni shakllantirish - ta'limning sifat ko'rsatkichlariga bevosita ta'sir ko'rsatadigan omildir[2]. Ilmiy adabiyotlarda qayd etilishicha, ijodiy muhit mavjud bo'lgan ta'lim jarayonida talabaning bilimga bo'lgan ichki motivatsiyasi kuchayadi, u o'z bilish faoliyatini boshqarishga intiladi[3]. Bunday muhitda talabaning psixologik erkinligi ta'minlanadi, bu esa kreativ tafakkur rivojining asosiy sharti hisoblanadi. Psixologlar ta'kidlaganidek, shaxs

o'z fikrlarini baho berilishidan qo'rqmagan holda erkin ifodalaganida kreativ salohiyat maksimal darajada namoyon bo'ladi[4].

Ijodiy pedagogik muhitning another muhim jihati — ta'lim jarayonida interaktiv va innovatsion metodlarning ustuvor qo'llanilishidir. Masalan, "Aqliy hujum", "Keys-stadi", "Muammoli ta'lim", "Loyiha asosida ta'lim", "Rol o'ynash texnologiyasi" kabi metodlar talabaning fikrlash jarayoniga bevosita ta'sir qiladi. Bu metodlar talabalarda mustaqil qaror qabul qilish, tahliliy fikrlash, ijodkorlik va yangicha yondashuvni kuchaytiradi[5]. Ijodiy muhitni shakllantirishda pedagogning shaxsi ham hal qiluvchi rol o'ynaydi. O'qituvchining kommunikativ madaniyati, ijodiy yondashuvi, dars jarayoniga yangilik kiritish qobiliyati, talabalar bilan hamkorlik ruhida ishlashi kreativ ta'limning muvaffaqiyatini ta'minlaydi. Zamonaviy ta'lim metodologiyasi shuni ko'rsatadiki, ijodiy pedagogik muhitni yaratish uchun o'qituvchi o'zi ham kreativ fikr yuritishi lozim[6].

Bugungi raqamli davrda ijodiy makonni shakllantirishda texnologiyalarning o'rni yanada kuchaydi. Virtual laboratoriyalar, raqamli platformalar, multimedia vositalari, sun'iy intellekt imkoniyatlari va simulyatsiya texnologiyalari ta'lim fazosini kengaytirib, talabaning izlanish faoliyatiga yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Masalan, virtual muhitda loyihalar amalga oshirish talabalarda masofaviy hamkorlik, tashkilotchilik, muammoli vaziyatlarni hal qilish kabi ko'nikmalarni rivojlantiradi[7].

Ijodiy pedagogik muhitning mavjudligi bo'lajak o'qituvchilarda kelajak faoliyatida innovatsion metodlarni qo'llashga tayyorlikni ham shakllantiradi. Bu esa ta'lim sifatini oshirishda, o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini kuchaytirishda va ta'limning amaliy hayot bilan integratsiyasida muhim ahamiyat kasb etadi. Ta'lim sifati va ijodiy muhit o'rtasidagi bog'liqlik ko'plab tadqiqotlarda isbotlangan bo'lib, ijodiy ta'lim sharoitida o'qitilayotgan talabalarda yuqori darajadagi ijtimoiy faollik va yangilikka intilish shakllanadi[8]. Shu bois ijodiy pedagogik muhitni shakllantirish bo'lajak o'qituvchilarning professional tayyorgarligini kuchaytirishning asosiy strategik yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Bunday muhitda ta'lim olayotgan pedagoglar kelgusida o'quvchilarni ham ijodiy fikrlashga unday oladigan, yangilikka ochiq, raqobatbardosh mutaxassis sifatida yetishib chiqadi[9].

Foydalangan adabiyotlar:

1. Qodirova S. Pedagogik innovatsiyalar va kreativ yondashuv. – Toshkent: Nodirabegim, 2021.
2. Markova A. Pedagogik muhit psixologiyasi. – Moskva: Akademiya, 2019.
3. Jonson D. Creative Learning Strategies. – London: Routledge, 2020.

4. Guilford J. Creativity Theory. – New York: Basic Books, 2018.
5. Yusupov M. Innovatsion ta’lim metodlari. – Toshkent: Innovatsiya, 2022.
6. Hasanov U. Pedagogik mahorat va kreativlik. – Samarqand: SamDU, 2020.
7. Rivera A. Digital Creativity in Education. – New York: Academic Press, 2021.
8. Marjonova G. Zamonaviy ta’limda ijodkorlikning o‘rni. – Toshkent: Universitet, 2023.
9. Mahmudov L. Kreativ pedagogik muhitni yaratish texnologiyalari. – Toshkent: Ijod nashriyoti, 2023.